

forfatteren kommer ind på, er, hvordan man skal forholde sig til yderverdenen? Skal man opretholde en ide om »to verdensmarkeder«, et kommunistisk og et kapitalistisk, eller skal man handle med alle uden hensyn til politisk system?

Man får et stærkt indtryk af, hvordan det mere tekniske samarbejde, f.eks. oplysninger om tekniske opfindelser etc., spiller en meget stor rolle for organisationen. De mange tekniske komiteer, der er etablerede, synes at have til opgave at sprede teknisk viden mellem landenes virksomheder. Hvor man i Vesten må have patenter, behøver man selvsagt ikke dette institut blandt kommunistisk ledede virksomheder.

Inden for den kommunistiske verden har man som bekendt set på EEC med største skepsis og anset toldpræferencerne for et brud på mestbegunstigelsesaftaler. Fra vestlig side har man peget på, at COMECON ikke var meget bedre. Forf. påpeger, at COMECON-landene ikke giver hinanden toldpræferencer, men visse gensidige prispræferencer. Så kan man diskutere, hvilken forskel dette gør.

Den vestlige verden har været tilbøjelig til at opfatte COMECON som endnu et fællesmarked. Dette er næppe berettiget. Vore arrangementer, EEC og EFTA og – med visse forbehold – det latinamerikanske, har som vigtigste formål at fremme handelen mellem landene på en sådan måde, at der skabes en dyberegående specialisering og lavere priser på industrivarer. COMECON synes ikke primært at stile herimod. Der handles ikke så særlig meget mellem organisationens lande. COMECON synes først og fremmest at tage sig af tekniske forhold, fordeler oplysninger om nye opfindelser etc., sørger for standardisering, har arrangeret enkelte investeringer i andre lande o.l. Noget af det synes snarere at måtte føre til mindre handel ved at stille landene i visse henseender mere lige. Et spørgsmål, Kaser kun tangerer, er, om COMECON er ved at udvikle sig til et fælles planlægningsorgan for alle østlandene.

Der er såvel i det historiske afsnit som i det analyserende en påfaldende forskel mel-

lem forfatterens behandling af de første år og af de seneste. Som fremstillingen skrider frem, afløses fornemmelsen af at stå over for et detektivarbejde af en mere almindelig beskrivelse. Det er tydeligt, at nu flyder kilderne på en helt anden måde, at nu er der en åben diskussion igang mellem østens økonomer indbyrdes, og at nu er der andre end dem i Moskva, der har en mening. Det afsluttende kapitel *Integration* udvikler sig til at give oplysninger om den mere almindelige økonomiske udvikling. Er alt dette endnu et tegn på, at jerntæppet er hævet.

Bogen være anbefalet. Den giver et indblik i en verden, det ellers er svært at få noget at vide om. Den giver i øvrigt i sine teoretiske afsnit også indirekte et indtryk af, hvordan nyere økonomisk metode m.m. får forskellene mellem deres tænkemåde og vor til at formindskes.

Kjeld Philip*

* Professor ved Københavns Universitet.

Knud Westlund: Realkredit. Historisk, økonomisk og forvaltningsmæssig udvikling af organiseret realkredit i den vestlige verden gennem 200 år. Anders Nyborg A/S, Internationalt Forlag, København 1967. 342 sider. Pris: 95 kr.

Forfatteren til nærværende bog har igennem et langt liv været beskæftiget i vort største realkreditinstitut. Gennem sin praktiske virksomhed der har han erhvervet sig et indgående kendskab til de mange konkrete problemer, der knytter sig til organisationen af belåning af fast ejendom. Den foreliggende bog er til dels et resultat af forfatterens ønske om at stille sine erfaringer fra dansk realkredit til rådighed for en bredere kreds. Dertil kommer, at forfatteren i betydeligt omfang har foretaget rejser i størstedelen af den vestlige verden for gennem interviews og litteraturstudier at indsamle oplysninger om, hvorledes belåningen af fast ejendom former sig og har formet sig i udlandet.

Bogen er således i alt væsentligt koncen-

forfatteren kommer ind på, er, hvordan man skal forholde sig til yderverdenen? Skal man opretholde en ide om »to verdensmarkeder«, et kommunistisk og et kapitalistisk, eller skal man handle med alle uden hensyn til politisk system?

Man får et stærkt indtryk af, hvordan det mere tekniske samarbejde, f.eks. oplysninger om tekniske opfindelser etc., spiller en meget stor rolle for organisationen. De mange tekniske komiteer, der er etablerede, synes at have til opgave at sprede teknisk viden mellem landenes virksomheder. Hvor man i Vesten må have patenter, behøver man selvsagt ikke dette institut blandt kommunistisk ledede virksomheder.

Inden for den kommunistiske verden har man som bekendt set på EEC med største skepsis og anset toldpræferencerne for et brud på mestbegunstigelsesaftaler. Fra vestlig side har man peget på, at COMECON ikke var meget bedre. Forf. påpeger, at COMECON-landene ikke giver hinanden toldpræferencer, men visse gensidige prispræferencer. Så kan man diskutere, hvilken forskel dette gør.

Den vestlige verden har været tilbøjelig til at opfatte COMECON som endnu et fællesmarked. Dette er næppe berettiget. Vore arrangementer, EEC og EFTA og – med visse forbehold – det latinamerikanske, har som vigtigste formål at fremme handelen mellem landene på en sådan måde, at der skabes en dyberegående specialisering og lavere priser på industrivarer. COMECON synes ikke primært at stile herimod. Der handles ikke så særlig meget mellem organisationens lande. COMECON synes først og fremmest at tage sig af tekniske forhold, fordeler oplysninger om nye opfindelser etc., sørger for standardisering, har arrangeret enkelte investeringer i andre lande o.l. Noget af det synes snarere at måtte føre til mindre handel ved at stille landene i visse henseender mere lige. Et spørgsmål, Kaser kun tangerer, er, om COMECON er ved at udvikle sig til et fælles planlægningsorgan for alle østlandene.

Der er såvel i det historiske afsnit som i det analyserende en påfaldende forskel mel-

lem forfatterens behandling af de første år og af de seneste. Som fremstillingen skrider frem, afløses fornemmelsen af at stå over for et detektivarbejde af en mere almindelig beskrivelse. Det er tydeligt, at nu flyder kilderne på en helt anden måde, at nu er der en åben diskussion igang mellem østens økonomer indbyrdes, og at nu er der andre end dem i Moskva, der har en mening. Det afsluttende kapitel *Integration* udvikler sig til at give oplysninger om den mere almindelige økonomiske udvikling. Er alt dette endnu et tegn på, at jerntæppet er hævet.

Bogen være anbefalet. Den giver et indblik i en verden, det ellers er svært at få noget at vide om. Den giver i øvrigt i sine teoretiske afsnit også indirekte et indtryk af, hvordan nyere økonomisk metode m.m. får forskellene mellem deres tænkemåde og vor til at formindskes.

Kjeld Philip*

* Professor ved Københavns Universitet.

Knud Westlund: Realkredit. Historisk, økonomisk og forvaltningsmæssig udvikling af organiseret realkredit i den vestlige verden gennem 200 år. Anders Nyborg A/S, Internationalt Forlag, København 1967. 342 sider. Pris: 95 kr.

Forfatteren til nærværende bog har igennem et langt liv været beskæftiget i vort største realkreditinstitut. Gennem sin praktiske virksomhed der har han erhvervet sig et indgående kendskab til de mange konkrete problemer, der knytter sig til organisationen af belåning af fast ejendom. Den foreliggende bog er til dels et resultat af forfatterens ønske om at stille sine erfaringer fra dansk realkredit til rådighed for en bredere kreds. Dertil kommer, at forfatteren i betydeligt omfang har foretaget rejser i størstedelen af den vestlige verden for gennem interviews og litteraturstudier at indsamle oplysninger om, hvorledes belåningen af fast ejendom former sig og har formet sig i udlandet.

Bogen er således i alt væsentligt koncen-

treret om en redegørelse for historiske og nuværende institutionelle kapitalmarkedsforhold i ialt 20 vestlige lande. Det oplyses for hvert land, hvilke typer af kreditinstitutioner der findes, og der gives en ganske kort beskrivelse af placeringsbestemmelser og låneformer. I mange lande spiller forskellige offentlige låne- eller tilskudsordninger en så stor rolle på ejendomsmarkedet, at forfatteren ser sig nødsaget til at give en lidt nærmere redegørelse desangående.

Som det vel kan forventes i et værk, der på et forholdsvis begrænset sideantal forsøger at dække et så omfattende område, synes udvalget af konkrete oplysninger undertiden at være en lille smule tilfældigt. Det er dog afgjort i de mange institutionelle enkeltiagttagelser, værket har sin styrke.

På de få steder, hvor forfatteren forsøger sig med renteteoretiske eller andre nationaløkonomiske ræsonnementer, bærer fremstillingen et svagt antikt præg. Dertil kommer, at der med mellemrum på lidt ubejlelige steder slipper nogle af forfatterens subjektive vurderinger igennem.

Det er imidlertid ikke på det teoretiske plan, bogen skal vurderes. Bogens værdi ligger i dens rigdom af institutionelle oplysninger og i dens undertiden ganske kritiske diskussion af de gældende organisationsformer. Forfatteren er f.eks. meget skeptisk over for det almindelige danske obligationssystem, hvor låntagere får udleveret kasseobligationer, og hvor der i alt væsentligt opretholdes balance mellem pantebreve og obligationer. Han ville hellere have større uafhængighed mellem kredit- og hypotekforeningernes aktiver og passiver i lighed med det skema, der følges af Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk.

Der findes ikke på dansk noget substitut for Westlunds bog. Den kan derfor trods sin høje pris anbefales, måske navnlig som idegrundlag for mennesker, der har til opgave at vurdere, om de gældende danske institutionelle forhold på kapitalmarkedet er tilfredsstillende eller eventuelt burde

erstattes af ordninger, der findes i udlandet.

*Morten Balling**

* Amanuensis ved Handelshøjskolen i Århus.

H. A. Turner and H. Zoeteveij: Prices, Wages, and Incomes Policies in Industrialised Market Economies. International Labour Office, Geneva 1966. 172 sider. Pris: 14 sh. (ILO, Studies and Reports, New series, 70).

Problemerne i forbindelse med formuleringen af en såkaldt indkomstpolitik har i de senere år spillet en vis rolle i de fleste vestlige lande. Især i de lande, hvor der har været tendens til betalingsbalancevanskeligheder, har man vist tilbøjelighed til at interessere sig for udviklingen af økonomisk-politiske instrumenter, som under fastholdelse af fuld beskæftigelse kan være virksomme i retning af at dæmpe stigningen i priser og omkostninger. Dette har således været tilfældet for f.eks. Englands, Østrigs, Danmarks og til tider Frankrigs vedkommende, medens man modsat i eksempelvis Vesttyskland i mindre grad har været optaget af netop disse økonomisk-politiske aspekter. Et særtilfælde indtager i så henseende nok Holland, som i og for sig har haft en stærk udenrigsøkonomisk stilling, men som alligevel helt op i 1960'erne har fastholdt former for lønregulering, som i deres udspring udvikledes som følge af krigstidens store ødelæggelser og det dengang etablerede samarbejde mellem arbejdere og arbejdsgivere.

I debatten om indkomstpolitik har det hele tiden – på teoretisk såvel som på politisk plan – været et stridsspørgsmål, hvorvidt selvstændige inflationære tendenser er udgået fra profitindkomsterne, eller om omkostningsstigningen i det væsentlige skyldes lønstigninger foranlediget især ved en såkaldt omkostningsinflation. Som bekendt fremsatte en række økonomiske eksperter (William Fellner, Milton Gilbert, Bent Hansen, Richard Khan, Friederich Lutz og Pieter de Wolff) i OEEC-rapporten